

VAK-päivä 8.2.2022

Tarkastaja Antti Takkinen / STUK

VAK-luokka 7

- VAK-lain kokonaisuudistus: STUKin lausunnot
- STUKin tehtävät
- VAK-, säteily- ja ydinenergialakien rajapinnat
- Valvonnan kehitys
- Mistä ohjausta / neuvontaa?
- Viestintä

SÄTEILYTURVAKESKUS
STRÅLSÄKERHETSCENTRALEN
RADIATION AND NUCLEAR SAFETY AUTHORITY

Lyhenteet

STA	säteilyturvallisuusasiantuntija
STV	säteilyturvallisuusvastaava
TNA	vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuusneuvonantaja
SätL	säteilylaki (859/2018)
VAK	laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta
HE 220/2021	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi
IAEA	International Atomic Energy Agency
IRRS	Integrated Regulatory Review Service
SCO	Surface Contaminated Objects

VAK-lain kokonaisuudistus (1/2)

- HE 220/2021 yleisiä havaintoja:
  - Osa pykälistä verrattain pitkiä
  - STUKin kommenttien mukaan on tarvetta tarkennuksille / lisäyksille muutamiin kohtiin
    - kenen tehtävänä edellytettyjen tehtävien hoitaminen on
    - viranomaispäätöksen tekemisen (esim. hyväksynnän myöntämisen) edellytykset
  - Mitä lain nojalla valvotaan: kuljetusta vai kuljetuksen suorittajaa
  - Tasapuolinen kohtelu, harkintavallan väärinkäytön kieltö, valvontatoimien suhteellisuus
    - Näiden säännösten suhde hallintolakiin? (ks. 114 ja 117 §)

VAK-lain kokonaisuudistus (2/2)

- HE 220/2021 muita havaintoja:
  - STUK voi päättää 124.4 §:ssa lueteltuja asioita (luokitus, pakkaus, kuljetusjärjestelyt)
    - Pykälä ja määräyksenantovaltuus ehkä hieman avoimia?
    - Keneen päätökset voisi kohdistua, millaisissa tilanteissa, millä edellytyksillä päätöksiä voidaan tehdä
  - Tulisiko turvatoimilla pyrkiä torjumaan myös muu kuin tahallinen väärinkäyttö, esimerkiksi huolimattomuudesta johtuvat teot? (ks. 3.1 §:n 21 kohta)
  - Turvauhkiin liittyvien tietojen välittäminen (51 §) → tietoturvallisuus
  - Radioaktiivinen 'saaste' → 'kontaminaatio'

STUKin tehtäviä uuden VAK-lain nojalla

- Pakkausta, säiliötä ja irtotavarakonttia koskevat vaihtoehtoiset ratkaisut ja tekniset eritelmat (27 §)
- Kuljetusten- ja kuljetuksissa käytettävien tuotteiden valvonta (118 ja 119 §)
- Tarkastuslaitosten tehtävät, hyväksyminen, toiminta ja valvonta (104, 111, 113 ja 122 §)
- **Valvontasuunnitelma (123 §)**
- Muut viranomaistehtävät (124 §)
  - Luokitukset, merkinnät, testaukset, ym.
  - Pakkausasiat
  - Kuljetusjärjestelyt

Johtamisjärjestelmä + säteilysuojeluohjelma

- Laatiminen pakollista, ks. HE 220/2021 63 §
- Kenen vastuulla: radioaktiivisten aineiden kuljetukseen sisältyviä ja siihen liittyviä tehtäviä ja toimenpiteitä suorittavat
- Jos jättää laatimatta → seuraamus 153 §:ssa

- Mistä tukea johtamisjärjestelmän ja säteilysuojeluohjelman laadintaan?
  - Katso HE 220/2021 63 §:n perustelut
  - IAEA TS-G-1.3
  - IAEA TS-G-1.4

- Lisäohjeistus tarpeen?

Pitääkö 7 luokan kuljetuksia varten opiskella myös säteilylakia?

HE 220/2021 20 §:n perusteella

- Lähettäjän varmistettava ennen kuljetusta
  - 1. Luvat toimivaltaiselta viranomaiselta (esim. kuljetus erityisjärjestelyin)
  - 2. Ilmoitukset

Säteilylain (859/2018) 49 §:n ja 72 §:n perusteella

- Korkea-aktiiviset umpilähteet (maantie + raide) → lupa ja ilmoitus vaaditaan

Ydinenergialain (990/1987) perusteella

- Ydinaineet ja -jätteet → lupa tai ilmoitus (tai molemmat) vaaditaan

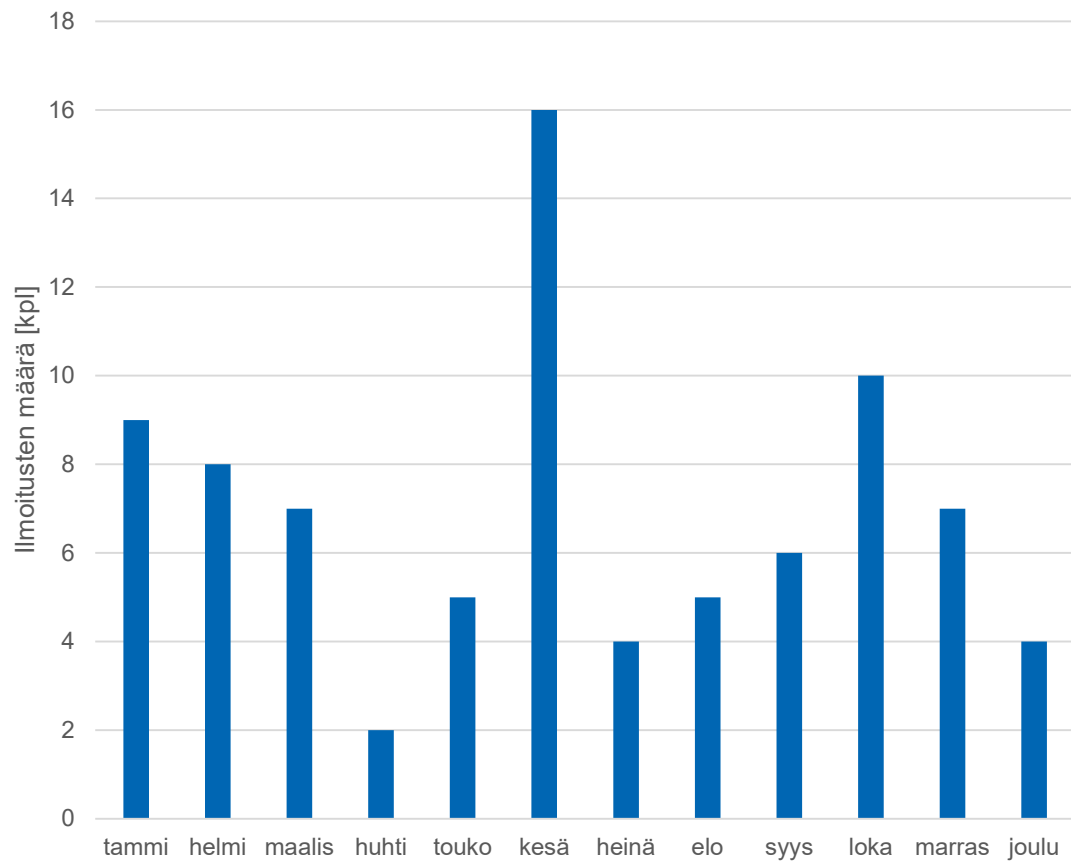
Säteilylaki lupamenettely

- Luokan 7 kuljetuksiin myönnetty kuusi turvallisuuslupaa
  - Määräaikaisen luvan myöntäminen ulkomaiselle toimijalle mahdollista (oltava oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa, ks. luvan myöntämisen edellytykset SätL 48 §)
- Samankaltaisuuksia VAK ↔ SätL

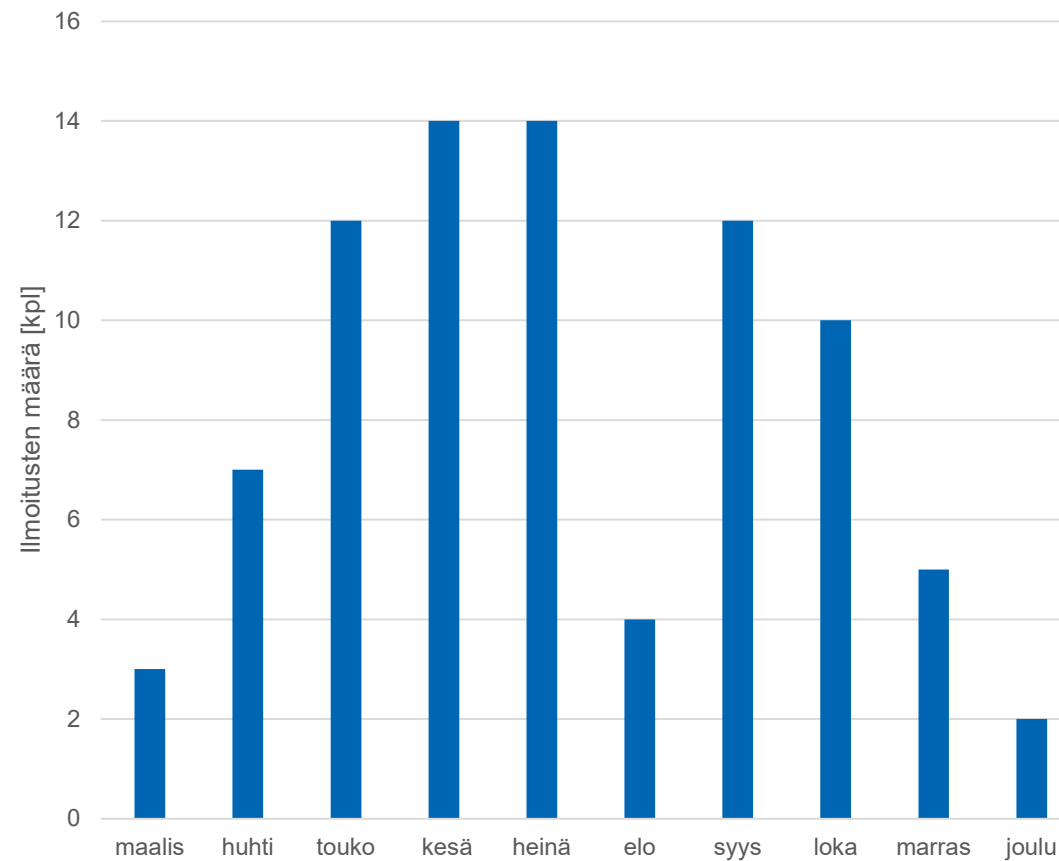
VAK	SätL
Turvallisuusneuvonantaja	Säteilyturvallisuusvastaava
Kuljetusten turvasuunnitelma	Suunnitelma turvajärjestelyistä
Johtamisjärjestelmä, säteilysuojeluohjelma	Johtamisjärjestelmä, laadunvarmistusohjelma, turvallisuusarvio
Lähetäjä, kuljetuksen suorittaja, muu osapuoli	Toiminnanharjoittaja, ulkopuolinen työntekijä

Säteilylaki kuljetusilmoitukset

Korkea-aktiivisten umpilähteiden kuljetukset 2020

Korkea-aktiivisten umpilähteiden kuljetukset 2019

Valvonnan kehitys

- STUKin sähköisten palvelujen kehittäminen → luokan 7 kuljetustoiminnan huomioiminen
- Koronapandemia → tarvetta erilaisten valvontakeinojen käyttöön monipuolisesti, mm.
  - Vapaaehtoiset kyselyt
  - Velvoittavat valvontakyselyt
  - Asiakirja-/etätarkastukset
  - Toiminnanaikainen tarkastus
  - Hallinnollisia pakkokeinoja tarvittaessa
  - Tutkintaoikeus (SätL 176 §)
- Valvonnan tilannekuvan luominen ja ylläpito → valvonnan vaikuttavuus
- STUK valvonnan prosessit arvioitavana, IRRS 2022

Mistä asioista tarvitaan ohjeita/lisätietoa?

- Soveltamiskäytännöt
- Mikä muuttuu / ei muutu
- Hakemuksissa edellytetyt tiedot
- Ilmoituksissa edellytetyt tiedot
- Viranomaisen neuvonta eli ”Mitä vaatimukset tarkoittavat”
- STA:n neuvonta eli ”Miten pitää tarkalleen toimia, jotta vaatimukset täyttyvät”

Tiedonhaku

- Säädöstekstiä paljon → tiedon hakemisen haasteet
- Tapausesimerkki: Sammio palvelu

<https://sammio.stuk.fi/etusivu#/>

The screenshot shows the Sammio search interface. At the top, there is a navigation bar with the Sammio logo and menu items: Haku, Säädökset ja määräykset, Usein haetut, Ohje, Muistilista, FI, and SV. Below the navigation bar, there are options to print (Tulosta) and share (Jaa) the page. The main search area is titled 'Hae seuraavista' and includes three checked filters: Laki, Asetus, and Määräys. Below this, there is a section for 'Rajaa tuloksia' and a list of categories under 'SÄTEILYTOIMINTA'. The 'Radioaktiivisten aineiden kuljetus' category is selected. The search results section shows the search term 'kuljetus' and a list of filters: Radioaktiivisten aineiden kuljetus, Korkea-aktiiviset umpilähteet, and Muut radioaktiiviset aineet. The results are displayed as 'Näytetään 13 tulosta' and there is a link to 'Valitse kaikki tulokset muistilistalle'.

Hae seuraavista

Laki Asetus Määräys

Rajaa tuloksia

SÄTEILYTOIMINTA

- Säteilyn käyttö terveydenhuollossa
- Säteilyn käyttö eläinlääketieteessä
- Säteilyn käyttö teollisuudessa ja tutkimuksessa
- Säteilylähteiden kauppa, tuonti ja vienti
- Säteilylähteiden asennus, korjaus, huolto ja valmistus
- Radioaktiivisten aineiden kuljetus
- Kuvantamisessa henkilöön kohdistettu

Sammio on säteilylainsäädännön säädös- ja ohjeistopalvelu. Vaatimuksia voi hakea lainsäädännön eri tasoilta ja STUKin määräyksistä. Vaatimusten yhteydessä on perustelut ja vapaamuotoiset ohjeet. Hakutuloksia rajataan säteilytoiminnan, aihealueen ja sanahaun avulla.

Tarkemmat tiedot ja ohjeet ovat [ohjesivulla](#).

[Tietoa sivuston saavutettavuudesta](#)

Hae hakusanalla vaatimuksia, perusteluja ja ohjeita

Hae sanaa seuraavista Vaatimus Perustelu Ohje

kuljetus

Hakusana **kuljetus**

Radioaktiivisten aineiden kuljetus × Korkea-aktiiviset umpilähteet × Muut radioaktiiviset aineet ×

[Tyhjennä kaikki rajaukset](#)

Näytetään 13 tulosta

[Valitse kaikki tulokset muistilistalle](#)

Esimerkkejä kysymyksistä

Millaista tietoa lähettäjät ja kuljetusten suorittajat hakevat?

- Peruskollin luokittelu ja käyttö
- ADR-ajolupa vs. tiedostava koulutus
- Mistä löydän tiedon radioaktiivisten aineiden kuljetusten turvallisuuslupien haltijoista?
- Tuntemattoman säteilylähteen kuljettaminen
- A-typin kolli nesteillä, imumateriaalin käyttö
- Tyhjän pakkauksen luokittelu (UN 2908)
- SCO-III

Viestintä

- Kuljetuksista STUKin verkkosivuilla

<https://www.stuk.fi/stuk-valvoo/sateilyn-kayttajalle/toiminnan-valvonta/radioaktiivisten-aineiden-kuljetus>

- Vuosikertomukset
- Säteilytoiminnan valvonnan uutiskirjeet
- STUK somessa
  - Facebook: www.facebook.com/sateilyturvakeskus
  - Twitter: www.twitter.com/STUK_FI
  - YouTube: www.youtube.com/user/sateilyturvakeskus
  - LinkedIn: www.linkedin.com/company/stuk
  - Instagram: https://www.instagram.com/stuk_fi/

Keskustelunavauksia

- Miten tavoittaa luokan 7 kuljetuksien tiedotusta tarvitsevat?
- Onko koronapandemia vaikuttanut luokan 7 kuljetusten aikatauluihin?
  - Erityisesti radioaktiivisten lääkeaineiden/lääkinnällisten laitteiden osalta kuljetuksen kesto oleellinen tekijä säteilylähteen loppukäyttäjän kannalta
- Kokemuksia STUKin suorittamasta valvonnasta?
- Aiheita webinaareihin?

